

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

Irodája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím:
Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgőnycím: Erdélyi
Gazda, Kolozsvár. *)

Felkéri az erdélyrészi állattenyésztő bir-
tokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik
(igás ökör, tinó, borju stb.) minőségét és
mennyiségét hozzá sürgősen bejelenteni
sziveskedjenek, mivel a királyhágón túli
uradalmak részéről

a vételre rendkívül sok megbi-
zás érkezett.

Arató és kaszálógépek, cséplőgépek, ekék és
boronák, zsákok, ponyvák, olajok stb.

legjutányosabb és legmegbízhatóbb
beszerzési forrása.

BCU Cluj / Central 1010

Ponyva és zsákgár
ELSINGER M. J. és FIAI
BUDAPEST,

Alapítva 1831.
46 kiténtetés.

IV., Deák Ferenc-utca 3. szám
Angol királyné szálloda mellett.

Sürgőnycím:
Elsinger Budapest

VIZMENTES PONYVÁK ELISMERT KITÜNO, ELPUSZ-
TITHATATLAN MINŐSÉGBEN

Kazal-, gép-, kocs- és repceponyvák.

Tarpaulin-
Drill-

ZSÁKOK

kender varrással
LEN VARRÁSNÉLKÜL

KARTELLEN KIVÜL, LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS
VIZMENTES SÁTRAK, ESOKÖPENYEK, KENDER-TÖMLŐ.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. — Minden
város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék határozottan

Elsinger gyártmányt kérni. (1089.)

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetke-
zetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

1018.

HUBERT J. E.

pezsgőbor-pinczéi

POZSONY.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országszerte elismert, kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen **vagyongyűjtés céljából** ezen kiváló magyar gyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda különleges terménytisztító gépgyártól, **Hódmezővásárhelyről,** 1158.
melynek áttekintése után tisztában lesz ön a dolog valódiságával.

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

falakon és fán
porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klozetek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.
1036. I.

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása éppen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kitűnő műtrágyát úgy a foszforsav, mint citromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

Kalmár Vilmos BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 3.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magy. korona országainak területén. 1130

Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis csillag

védjeggyel ellátott zsákokat vegyünk át.

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltőbb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debrecen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivétel 120 telep üzemben. 1093

DR. WÁGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság.

Budapest, IX. Tinódy-u. 3.

Bécs XVIII.

Ajánlják főülmulhatatlan

BORSZIVATTYUIKAT,

szabadal. „UNICUM“ phylloxera fecskendőiket

és az összes 1020

PINGZEFELSZERELÉSI CZIKKEKET,

legolcsóbb árak mellett, a legmegbízhatóbb kivitelben.

Első bpesti stanniol és fémkupakgyár hazánkban új iparág.

Jégyártó- és hűtőgépek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

„FUCHSOL“

Vegyszer mezei egerek irtására.

Hatása feltétlenül biztos. Emberekre, mezei apró vadra, házi állatokra ártalmatlan. Árjegyzékét bérmentve küld a

Fuchsol vegyészeti labororium

POZSONYBAN, Vörösmarthy-utca 7. sz.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFLUTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdák terhei. <i>Tőke Béla.</i>	441
A hivaly. <i>Jónás Bálint.</i>	442
Tojófeszkek. <i>Krenedits Ödön</i>	444
Zabmérték. <i>K. Ó.</i>	445

Tárca:

A jövő kenyere és a Steinmetz-féle eljárás. <i>Dr. D. G.</i>	442
--	-----

Kisebbszakközlemények.

. . . . .	445
-----------	-----

Irodalmi szemle:

Könyvismertetés.	446
--------------------------	-----

Vegyes közlemények

. . . . .	446
-----------	-----

Hirdetések.

A gazdák terhei.

Akár úgy fogalmazzuk a gondolatot, hogy a magyar állampolgárok magánérdekei védelme érdekében korlátozni kell a kivándorlási áradatot, tehát az országban visszamaradó állampolgárok nagy többségének kellő védelme érdekében; akár azt mondjuk, hogy az állam öncélúsága megköveteli a kivándorlás mind nagyobb mértékének korlátozását, egy az eredmény: kell korlátozni és szabad korlátozni a kivándorlást, mert ezt úgy az egyén magánérdeke, mint az államérdek megkívánja.

Lehet, hogy sokan azon a véleményen lesznek, hogy a kivándorlás nem rejt magában oly nagy veszedelmet, hogy annak ily végső eszközzel kelljen elejét venni, s hogy a kivándorlást előidéző voltaképpen ok — az általános gazdasági válság — megszüntetésével helyesebben lehetne végét vetni annak az áradatnak, a mely a nemzet erőinek annyira jelentékeny részét vonja el. Lehetséges. Magam is hiszem, hogy ha a gazdasági viszonyok megjavulnának, magától megszűnne a kivándorlás; de ezt a feladatot megoldani rendkívül nehéz és rendkívül hosszadalmas munka volna. Meg kellene akkor javulnia az ipar helyzetének hazánkban, jövedelmezőbbnek kellene akkor lennie a földművelésnek! De hát lehetséges ez a mai viszonyok közt? Erős fellendülést nyerhet-e a magyar ipari termelés, a míg a keletkező magyar nemzeti ipar meg van fosztva természetes védelmi eszközétől, a vámtól, vagy a míg a földbirtokon nyugszik minden teher és minden kedvezmény, engedmény, minden adóemelés a földbirtokosság rovására történik?

A szerencsétlen magyar birtokosságának mennyi minden a felpanaszolni valója! Hogy megváltozott az idők sorával ennek a hatalmas társadalmi osztálynak a sorsa, hogy megtelt búval és gonddal, hogy telítve van örömmel az a pohár, a mit naponta fel kell hajtania, hogy ez az adósságokkal túlterhelt s áldozatokban oly készséges magyar nemzet össze ne roskadjon a vállalt ezernyi kötelezettségek súlya alatt!

Régekte milyen más volt a gazda élete! A mezőgazdasággal foglalkozó ele-

mek szükségleteik teljes fedezetét találták földbirtokuk produktumaiban. Vadat, halat, bort s ruházatot s a mi jót csak kívántak, egyszóval mindent a birtok szolgáltatott, s a nemes ember, midőn saját tenyésztésű paripáján száguldott át birtokán, korlátlanul és hatalmasnak érezhette magát, mert királyán kívül, akihez hűségesküje kötötte, senkinek sem tartozott engedelmességgel s minden adótól, fizetségtől és szolgáltatástól mentes volt. Kiváltságos helyzete mértetelen önbizalommal töltötte el s a magyar nemzeti érdekek hathatós képviselőjére ösztönözte. Akadt volna-e akkor a független magyar birtokosok közül egy is, aki megtagadta volna a nemzet érdekeit s aki nem áldozta volna fel készségesen vérének és életének a magyar nemzeti jogok védelméért?

A nemesek szabadságait és nevezetesen azok földadómentességét először II. Endre atanybullája biztosította,¹ midőn határozatilag kimondotta: »Semmi szerpénzt, sem szabad dénár adót nem szedetünk a nemesek jószágán.« Ugyanily értelemben határoztak az 1458. X.² az 1723. VI. t-cikkek³ és mások, s megállapítja az akkori földbirtokosoknak, a magyar nemességnek, teljes adómentességet s a birtokukon való legkiterjedtebb szabadságait nevezetesen még Verbóczy hármaskönyve is, midőn mondja: »A nemesek törvényes jogaikkal és földbirtokuk határain belül fekvő minden jövedelmeikkel tetszésük szerint mindenkor szabadon élhetnek, mindennemű jobbágyi szolgáltatás, rovás és egyéb adó alól, vám és harmincad fizetésétől mindörökre teljesen mentesek és ki vannak véve, csupán csak az ország védelmére tartoznak katonáskodni.«⁴ Az országos adóviselési kötelelem a városi polgárokra, a jobbágyi osztályra s a későbbi armalistákra hárult; de ezek a terhek sem voltak sem elviselhetetlenek, sem igazságtalanok és igen csekély

¹ II. Endre 1222. évi aranybullájának 3. cikkelye: »A nemesek és egyházak jószágának szabadságáról.«

² 1458. X. »Hogy amint az ország régi szokása megkívánja papoktól, tanulóktól és nemesektől senkinek sem kell sem vámot, sem tizedet venni.«

³ 1723. VI. A földesurakat és más nemeseket az adózás alól továbbra is felmentettnék nyilvánítja és kivonja Magyarországot és kapcsolt részeinek karait és rendjeit minden adózási szolgálat alól.

⁴ Verbóczy Hk I. rész. IX. c. 5. §.

(1002.)

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari MAGKERESKEDÉSE

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI. ker., Andrásy-ut 23. szám.

= A gazdák figyelmébe =

ajánl: arankamentességre állami-lag ólomzárolt luczernamagot és biborherét, továbbá káposzta-repcét, muharmagot, tarlórépamagot, fehér kölesmagot, pohánkát, mustármagot, lóbabot, őszi búkkönyt, őszi borsót, szösös búkkönyt (*Vicia villosa*), raffiahánesot, mindent legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: mindenféle gazdasági magot bármely mennyiségben. =

Ajánlatok minták kíséretében kéretnek.

• • Terményeink • •

értékesítését

Erőtakarmanycikk

beszerzését

bizzuk a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezetére“

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Kívánatra gazdáknak bérmentve küldetnek meg a Termény-értékesítési Feltételek.

megterhelhetéssel jártak. Így volt ez, a míg a közösteherviselésről szóló 1848. VIII. törvénycikk⁵ a nemesség adómentessége meg nem szűnt s a közterhek egyenlő és aránylagos viselésének elve törvényerőre nem emelkedett.

Az 1848. VIII. t.c.-el a magyar földbirtokos és munkásosztály helyzete nagyon megváltozott. A közteherviselés elvével az addig teljes adómentességet élvező nemesi osztály addig gondtalan gazdasági léte nevezetes változáson ment keresztül. Régi kiváltságos állapotával egyenes ellentétben az államháztartás legalkalmasabb adóeszközévé vált s leginkább az ő vállaira neheztedek rá azontul a közterhek áradatai. Az 1867. XIV., XV. t.-cikkkel később vállalt súlyos kötelezettségek nagyobb részben azután szinte a földbirtokos osztályra hárultak. Neki, mint az állam akkor úgyszólván egyetlen jómódu elemének kellett viselnie az elvállalt terhek legnagyobb részét. Az addig gondtalan jólétben élt nemesi osztályra akkor köszöntött be a válság, amely ma már elviselhetetlen arányokat öltött s a mezőgazdasági elemek egy részét végpusztulással fenyegeti; ámbár a 67-es állapotok még nem jelentették a birtokos elemek szenvedéseinek igazi mértékét. Az 1848. VIII. t.c.-el kimondott közteherviselési elv, az 1867. XIV. t.c.-el elvállalt közügyi terhek s az 1867. XV. t.c.-ben⁶ megállapított részesedés az osztrák állam-

adósságokban, ha terhelte is a tétlenséghez és költekező életmódhoz szokott nemesi osztályt és ha elsöpörte is egy részét, mégis bizonyos tekintetekben méltányos volt, s ha a dologkerülő és könnyelmű elemek pusztulásával a munkás és szorgalmas birtokosokat megkímélte volna a végzet, panaszra ok tulajdonképpen nem forogna fenn. Nöttek azonban az igények s a magyar államot kultur államá kellett tenni. Százados mulasztások vártak pótlásra s ez nagy költekezést tett szükségessé és folytonos költség-szaporulattal járt. A háztartás kiadásai fokozatos növekedésével természetesen új bevételi forrásokról kellett gondoskodni és hol lehetett volna feltalálni ezeket e szegény országban, ha nem a gazdaközönség jóvoltából? Az új államjövendelmeket a magyar földbirtokosságnak kellett szolgáltatni s ha újból nőttek az államtartási költség igényei, megint és ismét csak a magyar gazdaközönség volt az a melynek pótolni kellett a magyar államháztartás előirányzatában fedezetlenül maradt hiányt. Tanuszkodnak erről az 1868. évi XIV., XVI., XVII., XIX., XX., XXIV., XXVI., XXXIV., és XXXV. törvénycikkeket megváltoztató 1875. XXIX., 1876. XV., 1887. XLIV., 1888. XXIII., XXIV., XXV., XXXV., 1892. XV., 1900. IX., 1901. XIII. t. c.-ek, továbbá az 1898. XVI. t.-c. Közülök többen kiváló példáit szolgáltatják a politikai államművészet azon képességének. miképpen lehet a legkülönbözőbb címeken többszörös adóval megróni ugyanazon produktumokat. Csakis ez a mód teszi érthetővé, hogy fölösleg érhető el a magyar államháztartásban a következetesen emelkedő államháztartási kiadások dacára akkor, midőn egyenes

arányban az államháztartási költségek emelkedésével a közvagyonosodás feltartóztatatlanul száll alá.

Teöke Béla.

A bivaly.

Aki kénytelen a baromvásárokat járni, megfigyelhette a közelebbi időben, hogy évről-évre mind nagyobb az a fekete terület, amelyet a vásártéren a bivalyok elfoglalnak.

A kolozsvári baromvásártérnek már elfoglalták egyharmad részét.

A földmivelő néposztály éles érzékkel felismerte mai viszonyai között a bivaly előnyeit, amelyet ma már felsőbb gazdasági tekintetből is figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Ez vezetett engem is arra — mint aki gazdálkodásomban a bivalyat évtizedek óta alkalmazom — hogy tapasztalásaimat, megfigyelésemet, mások tanulságára, nyilvánosságra hozzam.

A bivalyok hazája Ázsia, hol vad állapotban, kisebb-nagyobb csordákban ma is található. Európába a VI-ik században terjedett el. Kedvelt helye a mocsaros legelő, de más helyeken is megszokik. A mocsáros helyet nemcsak azért kedveli, hogy nyáron a nagy melegben kedvére fürödhetik, melyet nagy kéjjel élvez, hanem ösztönszerűleg a legiszaposabb helyeken hentergőzik, a honnan vastag sárréteggel kelvén ki, a nap melegén sütkezve, azt erős kéreggé szárítja, a mely eljárással a rajta levő elősdiéket, tetveket, serkéket agyon fojtja, azután kiválasztja a szép tiszta folyóvizet s abba fürdés között letisztálja magát, mikor vigan tovább lelelézik.

A meddig ezt az ő szokását önkéntesen a saját bőrre gyakorolja, ő a felelős érte; de a hogy a kultúra körébe jutott, az az eljárása a mezőgazdaság jogköréhez tartozik. A jó gazda tehát nem engedi meg, hogy oly hosszasan tisztogassa magát és fürödközzék, mert ez a nagy mulatozás keserűséget teremt. Miután a bivalyok legnagyobb betegsége az úgynevezett bivalyvész, többnyire nyáron és

⁵ 1848. VIII. A közös teherviselésről: „Magyarország és kapcsolt részek minden lakosa a közterheket különbség nélkül egyenlően és aránylagosan fizeti.

⁶ 1867. XV. t.-c.-ben a magyar korona országai az akkor fennálló államadósságok után azok kamatai fedezésére 1888 év január 1-től kezdőleg 29.188.000 frtnyi állandó további változás alá nem eső évi járulék fizetésére vállaltak kötelmet

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

A jövő kenyere és a Steinmetz-féle eljárás.

Most, mikor az egész ország az élet aranykeresztjeivel van ékesítve, mikor a cséplőgépek bűgásának zenéje kíséri a gazda munkáját, nem lehet időszerűtlen dolog, ha megfigyeljük, mi lesz a gazda nagy munkájának sorsa, mi lesz abból a gabonából, melyet a föld az ember céltudatos tevékenységével létrehoz.

Manapság a legáltalánosabb, legfontosabb és legszükségesebb tápszer: a kenyér. Igaz ugyan, hogy a physiologusok egy része azt állítja, hogy a kenyér nem okvetlen szükséges tápanyag, mindazonáltal az emberi tápszerek $\frac{2}{3}$ -át teszi ki. Ily fontos tápszer előállítása a legnagyobb figyelmet érdemli meg és sajnos, ez mégis csak a legcsekélyebb mérvben van meg. A kisipar kezdetlegessége, valamint a nagy nyereszkeségi vágy, a kenyérgyártást a népek nagy hátrányára a legszomorúbb állapotba juttatta.

Corvey azt mondja:

„A jelenkor nagy szociális elvi küzdel-

meiben igen gyakran elsurranunk kicsinyes napi dolgok fölött, noha azok gyakran igen fontosakká válhatnak; ugyanez áll a kenyérsütésről is, melynek nemcsak néptáplálkozási, hanem közgazdasági jelentősége is van.“

A kenyérsütésnél a malom- és sütőipar egymásra vannak utalva; jó liszt, jó kenyeret ad. E két fontos ipar azonban úgy gazdasági, mint technikai értelemben oly kezdetleges állapotban van, hogy racionális kenyérsütésről nem is beszélhetünk. A gabona átalakítása hibás és drága, amit a nép érez meg. A malomtechnika fejlődése, dacára malmaink igen nagy része csak úgy dolgozza föl a gabonát, mint egykor Pompejiben; nagyobb vívmány a szita-rendszer. A malom-kisipar teljesen maradi; nem használja ki a gabonát s drága, rossz lisztet, következőképpen rossz kenyeret is szolgáltat.

Még rosszabbak a viszonyok a sütőiparban. Köztudomású, mily nyomorultak a közegészségügyi viszonyok sütőinknél; hasztalan sztrájkolnak és revoltálnak péksegédeink.

Számos statisztikai adat amellet bizonyít, hogy: 1. a gabonaőrlés költségei aránylag nagyok, 2. a gabona liszté való alakítása hiányos, 3. a kenyérsütés költségei is igen nagyok, 4. a kenyér igen gyakran, utálatos és

teljesen közegészségellenes módon állítatik elő.

Tyll-Bruck statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a gabona ára semminemű, vagy igen csekély befolyást gyakorol a kenyér árára.

„Nagy gabonaárak és olcsó kenyér“ nem zárják ki egymást, mihelyt a sütő- és malomiparban a kezdetleges viszonyokkal egy és mindenkorra szakítanak. Ezt ő úgy véli elérhetőnek, hogy az állam az összes gabonát átvegye meghatározott áron és saját számlájára készíttessen kenyeret az egyes városokban.

A sütő- és malomipar kezdetleges technikai berendezése megdrágítja a kenyér árát; de *Tyll-Bruck* ajánlata kivihetetlennek látszik.

A betakarításnál részint a trágyától, részint a piszkos lábbeliektől beszenyeztetik a gabona, nemkülönben a cséplésnél is; igen gyakori még a beszenyezés az egerek és patkányok bélsárától is; azonkívül igen nagy mennyiségű por rakódik le a gabonára, ami a mosásról felismerhető; a mosóvíz egészen piszkos lesz. Ezen hibák mellett tekintetbe kell még vennünk a dohos és anyarozsos gabonát is.

Kis malmokban ily állapotban, mint fentebb jeleztem, dolgozzák föl a gabonát. Na-

Kolozsvári
Takarékpénztár és Hitelbank
Részvénytársaság.

1907. II.

TÖRLESZTÉSES

és közönséges jelzálogköcsönököt nyújt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő bérházakra és bárhol fekvő földbirtokra.

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolítja le s a kölcsönököt minden levonás vagy külön díj nélkül készpénzben fizeti ki.

a mocsáros legelőkön élő bivalyok között fordul elő, amely vész igen nagy mérvben csak a disznóknál mutatkozik, a mely állat éppen ilyen módon feredkezve hűti agyon magát, azt hiszem, nagy tapasztalással következtetem azt, hogy a később ragályossá váló erős betegség mindkét nemű állatnál ez okból származik. Fordul elő ugyan más viszonyok között is ez a baj, de én annak az okát újlag ez okon vélem feltalálni.

Megügyeltem ugyanis, hogy kora tavasszal vagy késő ősszel, mikor a hóharmat vastagon áll a legelőn, a fehérmarha feltartott fejjel vagy szaglászva át megy rajta legelés nélkül, míg a bivaly meg nem kényes állat. Mohón falja a deres fűvet addig és annyit, hogy gége fője és az egész torok oly nagy hűlést kap, hogy abból biztosan kifejlődik az erős gyuladás, mely alapja e nagy vésznek. Gyógyítása e bajnak igen nehéz. Es ha ez felmerül, a nálunk kigyófügyökér néven ismeretes mérges növényből a szűgyébe szúratok egy szálat oly formán, hogy 5—6 centiméter hosszú ép gyökérnek az egyik végét megkötöm erős cérnával, hogy ezt azáltal bármikor visszahúzhassam. Az állat szűgyébe erős hegyes árral a bőr alá szúrok és amellett a gyökeret annyira betaszítom a bőr alá, hogy csak a cérnával megkötött része maradjon kívül. A gyökeret 6 óra hosszat hagyom helyén, akkor óvatosan ki húzom, nehogy bármely kis része oda törve benn maradjon, mert akkor időre az a rész húsostól kihull. Ezért is kell ügyelni, hogy a kötő cérna nagyon erős legyen, nehogy elszakadjon. A 6 óra hosszai a bőr alá szúrt kigyófügyökér — melyet itt oláhul „szpunz“-nak neveznek — nagy gyuladást és erős dagadást okoz a bőrbe, miáltal a vér oda torlódván, a belső torokfőgyuladás oda veszi erejét és így a vész által megtámadott belsőrészek enyhülnek.

Hogy visszatérő ismétlésbe ne essem, itt említem meg, hogy a jármazott bivalyat kieresztés után egy óráig, akármilyen meleg legyen, fürödni hagyni nem szabad, Ebből pusztul el még a legtöbb bivaly. S ha meg-

történik mégis, hogy felmelegedve vízbe szaladna, ki kell kergetni kiméletlenül és addig kergetni, a míg a futásba felmelegedik, vagy erős csutakolással kell feldörzsölni.

Hűtésből vagy valamely mérges gomba, pók, növény evéséből kapja a pacal verődést, ez esetben is salétrom, keserűsítő erős adaga, higitott beadása után egy nagy ponyvával priznices kötést célszerű alkalmazni, ami a legtöbb esetben sikerre vezet. A bivalynak nagyon erős a szája, azt 20 ember sem tudja erőszakkal kinyitni, ellenben a körülte foglalkozó cselédnek könnyen enged, legtöbbnyire pedig még sóval és kevés ecettel elkészítve, magától önként is megissza. Ilyen és más felmerült bajokban is száraz takarmányt nem célszerű elébe adni, hogy egyék, hanem az a béres, akit már megszokott és a kitől nem fél, szeleteljen és adjon lapos falatokban annyi répát, amennyit éppen megeszik, ez a legsikeresebb.

De térjünk vissza az ok megtalálására, hogy miért kedvelte meg annyira a bivalyat a szegényebb földmivelő osztály, hogy aztat oly feltűnő arányban kezdi tenyészteni.

Termete zömök, erős, kitartó, igára jó bánással többet bír és győz el, mint a fehérmarha. Tartása könnyű, mert nem válogatós. Nyáron szívesen és jól legel olyan posványos, sátés legelőn, a hol, a fehér szarvasmarha csak szaglászva megy át. Teje zsiros s sokkal tápdúsabb bármely fejős állaténál. Tején nem okoz változást a nagy meleg, azon akkor is vastagon van a tejszin a mikor a fehér tehén teje megkékül s tején alig gyűl egy kézfok szélességű tejszin. Télen ennek tejfőléből a szegény oláh földmives vidám örömmel készíti tengeriliszttel a kövér bálmost, melyet még az a szomszédja is irigyel, aki 20—30 juha után meggyűjtötte télire a jó csipős turót. Hát még akinek semmije sincs. Holott neki két bivalytehene után van járma, teje, tejfőle, turója, bórja, amely 7—8 tagu családját bő élelemmel s meglehetősen jövedelemmel látja el.

Mert ritka a szőrözete, télen nagy hidegben kiméletet és meleg pajtát kíván. Erős

hidegben a csicsei fagnak le leghamarább, a mikor aztán tenyésztésre többé nem alkalmas. Hogy a tapasztalatlan vásárló kevesebbet csalódjék, figyelje meg hogy lábai vastagok, csütkei erősek, nyaka zömök. vaskos három élű szarvai szabályos állásuak legyenek s nem vénséget jelző hosszúra megnyultak. Csicsei legyenek nagyok s ha lehet egyenlőn fejlettek. S ha jobb vagy balfelől hosszabbak mint az ellenoldalon, az a jele, hogy a rest fejő mindig egy oldalon nyujtván a csecset, a más oldalon a borjú nem szopja ki oly pontosan és azokba a csecsekbe már tejapadás áll elő. Figyelje meg, hogy némely tehénbivaly nem vesz borjut, az igen rendkívül nagyra fejlődik, a szemnek nagyon tetszetős, de az ilyennek a tőgye kicsiny a csicsei 5—6 centiméter hosszúak, ami biztos jel, hogy csak fojatik, de borjut nem veszen soha. A csipője legyen minél szélesebb és nagy csontu, a fara, már a mennyire bivalnál lehetséges, ne legyen nagyon csapott. Köldöke minél nagyobb, annál biztosabb, hogy jó legelő. Lépése ha himbálózó és nyujtott is, de legyen egyenes és könnyed. Igen helyes megfigyelni, hogy a nyaka a járom helyén úgyszólván táskaszzerűleg legyen kopott, mert igen sok eladó a hibás bivalyat pihentetve kihizlalja s úgy adja el, tehát ha nincs kopás a nyakán, erre jól lehet következtetni. Aki jármozva is használja a bivalyat, vizsgálja meg azt is, hogy a nyak a járomtól mely részén van meg kopva, ha a marja iránt, akkor gyors jármű és húzos, ha mindjárt a szarvak megett van a kopás, akkor az a nagy restség jele. Vádolják a szegény bivalyat, hogy pézsma ízi a teje. Hát a dög szakácsnéknak és rest fejőknek is szagos a lábuk! Bizony meg kell a bivaly tőgyét mosni jól, először langyos meleg vízzel, azután letisztítani külön hidegebb vízzel, végül letörölni tiszta kendővel. Fejés, szoptatás után megint lemosni s tisztán törölni. Akkor aztán bizonyosan nem pézsma illatu a jó bivaly tejeskávé.

De hogy a tej jóízű legyen, nagy hatással van reá a módjával végzett, nem túl erőltetett jármazás, csak akkor mandoláizú édes

gyobb malmok, a gyomot kiselejtezik ugyan, de a legtöbb szennyező anyag a magon marad, mivel ha az így tisztított gabonát megmossuk, a mosóvíz igen nagy mennyiségű szennyes anyagot hord el magával.

Megkísérlették ugyan a gabonát vízzel mosni, de a nagy költségek miatt abba kellett hagyni.

Mindazonáltal mindig követelnünk kell, hogy az őrlés előtt a gabona megmosassék. Mert ugyan melyik háziasszony főzné meg a babját, borsóját, lencséjét mielőtt azt meg nem mosta volna, noha ezekre sokkal kevesebb piszok rakódik le, mint a gabonára.

Ujabbán a Steinmetz-féle eljárás kezd tért hódítani a malomiparban, a mely nemcsak a mosásra terjeszkedik ki, hanem a magot a korpától is megszabadítja. Ezen eljárásnál a gabona először megmosatik, de nem lesz rögtön szárítva, hanem a fásrészekről, vagyis a korpától igen elmés módon megszabadítja.

A mosásnál, illetőleg a beáztatásnál a víz áthatja a külső szalmás réteget, miáltal az feldúzzad, míg a mag fedőhátyája a vizet keresztül nem bocsátja.

Desintegratorszerű gép segélyével, a szalmás réteg könnyen leválik a gabonaszem-

ről. A Steinmetz-féle eljárásnál a gabona hideg vízbe jut és a korpás részek eltávolítása után oly sértetlenül maradnak a gabonaszemek, hogy csirázóképességük abszolúte nem változik. Vízzel való mosás után a gabona centrifugális gépben szárítatik és a korpátlánítás után a gabona víztartalma alig tér el a tisztátlan légszárítottól. Csak ily módon sikerül tiszta, korpamentes lisztet nyerni, összetétele pedig teljesen megegyezik a gabonaszem összetételével. A régi őrlési eljárásnál — tekintve attól, hogy tisztátlan gabona dolgoztatik fel — mindig korpásrészek jutnak a vízbe, még a legfinomabb buzalisztben is megtalálhatók a porral ellepett szakálkák.

Dr. Elsner szerint a Steinmetz eljárása a legrationálisabbnak tekinthető, mert ezen eljárásnál a nem emészthető fás részek eltávolítatnak és az összes sikértartalom benn marad a lisztben, míg a jelenlegi eljárásoknál a sikér nagy része a korpába jut.

Dr. Hoffmann számos kísérleti adat alapján a Steinmetz-féle lisztet és az ebből nyert kenyeret a legegészségesebb, legtáplálóbbnak és az emésztést nem gátló tápszernek mondja, mert mindennemű penész és microorganismustól, amely aprószervezetek a közönséges

kenyérből még a sütőkemence mélyétől sem távolíthatók el.

A Steinmetz-féle lisztből nyert kenyér nemcsak nagyon izletes és könnyen emészthető, hanem a gabona összes tápalkatrészei ideális összetételben foglaltatnak benne. A fehérnyék mennyisége félannyi, mint a marhahúsban.

Dr. Elsner elemzése a következők:

1. Rozskenyér:

Fehérnyék	11.265 %
Szénhidrátok	43.249 "
Cellulose	nyomok
Zsir	0.568 %
Hamu	2.668 "
Víz	42.250 "
	100.00 %

2. Búzaliszt:

Fehérnyék	14.02 %
Szénhidrátok	68.06 "
Cellulose	—
Zsir	1.45 "
Hamu	1.23 "
Víz	15.24 "
	100.00 %

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérészek intőzendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetit az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

a tej. S ha valaki olyan fejős bivalyat találva vásárolni, melynek teje sárgás színű és tim-sós ízű, ha az azonnali eladással nem akarja embertársát megkárosítani, mint ahogy ő csalatkozott, a fejést azonnal hagyja félbe, a bivalyat amennyire teheti, hizlalja ki s adja mézárósnak.

S hogy milyen nagy erő van benne, sokan el sem hinnék. A szeptemberi kiállításra szándékozom a többi között egy pár tehén-bivalyat is kiállítani. Egyik kís borjas, másik ellős. Fogadást ajánlok, hogy a szekér súlyán kívül, a kiállítás területétől a városon keresztül a honvéd-utca végén levő vámházig 20 métermázsa terűt elszállítanak. Valo azonban, hogy ez a bennök levő nagy erőn kívül a betanítás, szoktatás és ügyes hajtástól is függ.

Sokan alkalmazzák a hajtásnál vasvilágot, hogy avval szurkálva, serkentsék a bivalyakat gyorsabb menésre. Ennél brutálisabb eljárást nem is képzelek. S ha gyengén szurkálja, a szegény állat azon hiszemben, hogy most vakarni akarják — melyre véghetetlen hajlama van — megáll; ha pedig fájdalmasan véresre szurkálják, ványolja a szekeret s fel-töri a nyakát. A bivalynál hajtásra csak rendszeren fonott béres ostort szabad használni, félénk természeténél fogva még ezt is csak módjával. Láttam fonatban meggöcsözött, vastag bőrostort, ez sem célszerű és a mellett embertelen.

A bival sokkal értelmesebb a fehér szarvasmarhánál. A kihez hozzászokott, ahoz nagyon ragaszkodik s ha bárhol messziről meglátja, rövid, szakgatott basszus hangján, örvendve köszönti is. Akármilyen szelidített legyen, csak ott adja le nyugodtan a tejét, amely istállóba borjadzott, vagy csak egy pár hónapi megszokás után, változtatott helyen. Annyira tudattal bír, hogy a legtöbb, ha nem a szoktatott időben fejk, nem adja le a tejét. Az nem mese, hogy volt egy birtokosnak egy szelid, jó teju bivaly-tehene és egy vidám kedélyű cigány darabontja, aki a mikor a bivalyat fejte, mindig énekelt. Galambmajorság, cigány cseléd nem állandó,

azt mondja a magyar közmondás. A cigány darabont is elhagyta a gazdáját, de a bivaly sem adott többé tejet, akármit próbáltak el vele, amíg egy furfangos paraszt kifundálta s ugyanazon dalokat a lehető utánozással elkezdte énekelni s a mellett fogott a fejéshez és a bivaly megállott szeliden, de mindig csak úgy, ha fejés közben énekelt a fejő.

Évekkel ezelőtt elpusztult egy bivalyom a legszorgósabb szántás idején — helyébe kértem egy bivaly-tehenet, Szász Ferenc uradalmi gazdatisztól, aki egész készséggel segített ki. Két cseléddel, Sergyán Iliszio és Krisán Vaszilikával hajtattam ki szabadon, a községtől mintegy 3 kilométer távolságra eső tagba, a hol már javába szántottak egy hegy tetején a többi ekéim. Mikor a kölcsönzött bivaly — melyről később kiderült, hogy próbálták járomba betanítani, de fékezhetetlen szokása miatt nem lehetett s így én sem használhattam — az aljból meglátta a hegy tetején járomba fogott szántó bivalyokat, nézett, nézett merően feljűk s akkor elkezdett sirni, hogy úgy omlottak a könnyei mind a két szeméből, hogy a föld átmedvedett a lába előtt s a hogy becsültem, a két szeméből lepergett a földre 2 deciliter könny. Sergyán Iliszia, aki most is él, bizonyosságot tehet ennek megtörténtéről.

Nagy hátránya a bivalytenyésztésnek azonban az, hogy 4, legfeljebb 5 éves korán felül a bikát elvadulása s döfössé válása miatt rendes körülmények között nem lehet tartani. E miatt a gazda kénytelen fiatal bikát tartani, a melyektől — tapasztalat szerint — nagyobb részben himnemű egyedek származnak annyira, hogy általános e miatt a panasz, s sokan már a bivalyok kipusztulásáról kezdetek elmélkedni. És én is sokszor tapasztaltam igen nagy sajnálattal, mert volt egy olyan bivaly-tehene, amely mindig két esztendeig adott tejet s naponta 10—12 litert. 16 éves koráig tartottam csak azért, hogy üszörborjut hapjak tőle, csak egyet kaptam, amely teljesen örökölte az anyja természetét, ettől is mind ökörborjut kaptam, ami felett sokat gondolkodtam. Abba állapotam meg s

gyakorlatba is vettem, hogy tenyészbikámat járomba tanítom. Ezzel elérem, hogy amikor egy-egy tehenem leborjadzik s nem jármozhatom, pótolom a bikával; másfelől a bika jármozás mellett megszokva a fegyelmet, engedelmessé válik s nem fajul döfössé. És azóta feljegyzésem szerint több az üsző, mint a bikaborjú szaporodás. Önként értetődik, hogy jármozással a bikát elcsigázni nem szabad.

Egy ilyen járomba betanított 3 éves bikát jelentettem be szeptemberi kiállítás bizottságának.

Ezen kívül egy más próbával fogok még kísérletezni.

1902 ik év tavaszán igen szép bika-borjaim valának, a herelés után egy páratlan volt. Ennek kivételtem a jobb heréjét. A jövő 1904-ik évben már próbára fogom eresztetni, pontosan feljegyezve az eredményt és remélem, hogy a Dr. Schenk elméletét hátha így sikerülend gyakorlatban megoldani.

Jónás Bálint.

Tojófészkek.

Igen gyakran halljuk gazdasszonyainktól a panaszt, hogy kivált kiterjedtebb udvarokon és szérükön vagy a hol pajta, istálló van s abban alkalmas buvóhelyek, ott a tyukok tojásaikat szanaszét tojják, elannyira, hogy azokat összeszedni alig lehet.

Ezen körülménynek azonban nem a tyuk az oka, hanem a gazdája, mert vagy nem készítenek számára egyáltalán tojófészket vagy pedig ha készítenek is, azt nem gondozzák, nem tisztítják s nem gondoskodnak fészektől.

Minél jobb tojó valamely tyuk, de különösen minél jobb kotló, annál nagyobb hajlandóságot mutat arra, hogy szanaszét tojjon, ha teljesen megfelelő fészke nincs.

Kacsák, libák számára a fészket az ol biztos helyén s lent a talajon kell készíteni; tyukok, gyöngytyukok, pulykák részére pedig valamivel magasabban egy-két lábnyira a talaj fölött, deszkán vagy falmélyedésben.

Dr. Simoni a legbehatóbb göröcsövi vizsgálatokkal sem tudott buzaszakálkakat kimutatni. A Steinmetz-féle liszt, tehát teljesen ment a penésztől és hasadógombáktól, a gabona teljes tápalkotással bír és mint ilyen a legtáplálóbb és legemészthetőbb kenyér.

Már annyiban is nagy fontossággal bír ezen őrlési eljárás, hogy a természetes és technikailag helyes őrléssel a kenyér tápértéke csak fokoztatik.

Közgazdasági szempontból óriási hatással van a rationalis sűtő- és molnáripar, mivel a gabona összes tápanyagai és annak mintegy 94% emberi táplálékká lesznek, míg ellenben a régi eljárásnál mintegy 60—70% lesz lisztté, a többi, különösen a tápláló sükér, korpává lesz.

Steinmetz statisztikai adatai alapján, melyek Németországra érvényesek, 8 millió tonna gabonafogyasztást alapul véve, a hozamotbbl 250 millió Márka nyereséget jelent éventként. A sűtőipart pedig nagyiparrá fejlesztve óriási összegek takaríthatók meg. A leipzig, plagwitz, görlici és brezlai fogyasztási kenyérsűtődék 15% tiszta nyereséggel zárták le

az ivet, ami 100—130% a a tőkének. Hogy az így elérhető nyereségek a gabona árának emelésével egyúttal az olcsó és jó kenyérnek előállítására vezetnek, az kézen fekvő dolog.

A sűtőipar éppen olyan indolens a kenyér értékének megbecsülésében, mint a molnáripar és az különösen a molnároknak, a kis sűtőknek nyújtott hosszú lejáratú hitelűzésnek tudható be. Nagyon sivarak és szomorúak lehetnek a viszonyok az oly iparban, amelyről már Liebig azt mondja:

»Es ist bislang das einzige Gewerbe, welches von der Kultur noch nicht beleckt wurde« (Ezidőszerint ez az egyetlen iparág, melyet a kultura még csak nem is érintett.)

Ahová csak tekintünk, az összes iparágak áttértek a gépzemre, csak a sűtőipar az, a mely elzárkózik mindennemű újítások elől és hazug kifogásokkal lehetetlenné teszi a technikai vívmányokat, fentartván az egészségtelen és piszkos kézi munkát. Hiszen a gép biztosabban és megbízhatóbban dolgozik, mint a legjobb munkás és senkisémm állíthatja, hogy nincsen gép, vagy nem is szerkeszthető, mely a tésztagyúrás nem végezhetné. Gondoljunk

csak a sűtőkamrákban a nehéz kézigyúrás munkájára, arra a nagymennyiségű izzadságra, és egyéb kellemetlen váladékokra és igen gyorsan lemondunk a kenyér élvezetéről. Határozottan törvényileg kellene kimondani, hogy a higienia szempontjából, gépeket kell használni a sűtőiparban, kemencék pedig külső tüzeléssel láttassanak el; a kovász készítésnél és egyéb phasisoknál a jelenkor higieniai vívmányait kellene tekintetbe venni.

Mentől kisebb a forgalom, annál nagyobbak a költségek. A lipcei városi sűtődében, hol kézilleg dolgoznak, 100 k. kenyér előállítására 3.15 M. Kis sűtőiparosoknál azonban már 4.50—5.00; tehát már látjuk, hogy kézimunkánál is a kisipar 40—50%-kal drágábban dolgozik. A lipcei kenyérsűtőszövetkezet, mely gépekkel dolgozik, 1896-ban 17 1/2% tiszta nyereséget mutatott fel.

Könnyen érthető mindazok után, hogy a felesleges közpkereskedelem a hiányos technikai berendezés és a nagy sűtési árak a kenyér árát nagyon megdrágítják. Racionális vezetéssel nem csekélyebb összeg, mint egy fél milliárd helyesebb irányba volna terelhető.

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság, Oberursel

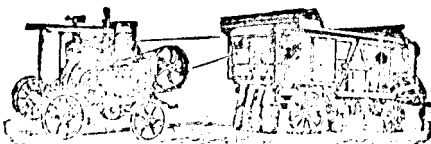
MAJNA-FRANKFURT MELLETT.

Iroda és mintaraktár: Bécs, VII., Lindengasse 33. 1077.

LEGJOBB ÉS LEG-
OLCSÓBB HAJTÓERŐ

a „GNOM“ benzín-petrolin-motor-mozgony.

3000-nél több üzemb. — Könnyen kezelhető.
Villanyos gyújtással. — Okl. gépész felesleges.

Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás
ingyen és bérmentve.

Magyar levelezés.

Magyar levelezés.

Motor-Locomobile.

Fészek részére nem elég a szalmát vagy szénát egyszerűen oda rakni egy-egy sarokba, hanem faládákba kell tenni, amelyeket, ha csak nem költő kotló ül benne tojásokon, úgy minden 8 napban alaposan ki kell tisztogatnunk; mert tisztátalan fészekbe nem jár tojni a tyúk.

Ezenkívül szükséges minden fészekben fészektőjást hagyni, mert mindenféle tojónak meg van az az ösztöne, hogy a tojásokat összegyűjtse s azért ha valahol olyant talál, a legszívesebben a mellé rakja tojását.

Sokkal alkalmasabb azonban a faláda helyett fűzfakosárfészkeket rakni az ólba, azonban oldalbejáróval; mert minden olyan fészek, a melynek felső bejárója van, alkalmatlan már azért is, mivel az állatoknak felülről kell bele agornioik s ilyenkor könnyen összenyomják a tojást. De meg azért is sokkal alkalmasabb az oldalt bejáró tojókösár, mert sűrű tetővel van befödve s ha más tyukok, csirkék rá is ülnek éjjelre, azért nem piszkithatnak bele, mint a ládába vagy felül nyíló egyéb fészekbe.

A fűzfafészkeknek meg van azonban az a hátránya, hogy a fonat közé igen könnyen beveszi magát a féreg s az onnan szinte kipszthatatlan. Azért legjobbak az oldaltbejáró, sodronyból készült tojófészkek, melyeknek teteje pléhlemezzel van befödve.

Bárminemű legyen is a tojófészkek, azért azt szénával vagy puha szalmával okvetlenül el kel látnunk s minden 8 napban, a midőn tisztítjuk, egyszermind a szénát, szalmát is változtatnunk kell.

Fészektőjásnak porcellántőjást használunk, amely soha össze nem török s csak mosásra szorul néha.

A fészek számára vonatkozólag helyes elv az, ha közönséges tojóknál 5 tyukra számítunk egyet, jó tojóknál pedig háromra.

Krenedits Ödön.

Zabmérték.

Nemrégiben egy ismerősöm panaszkodott, hogy bár a leglelkismeretesebb módon eteti

Berlin évi kenyérszükséglete fejenként 143 kg., vagyis az összlakosságra átszámítva 247 millió kilogramm. Ezt a nagy szükségletet 1700 sütőműhely fedezi és így egy sütőműhely naponként 3 zsák lisztet dolgoz föl. A sütemény súlya a legkülönbözőbb, úgy, hogy a kenyér ára 30—33 filler között változik. Racionális üzemenl azonban, ha az ár minimumát is vesszük, a megtakarítás milliókra rugna. Ha a középárt vesszük tekintetbe, az évi kiadás 66.6 millió Márka; a 30 filléres árt véve tekintetbe, csak 54.4 millió; így tehát a tényleges kár 12.2 millió márka, ami a számos sütőműhelynek köszönhető. Így drágítja meg a verseny a kenyér árát, mert ebben foglaltatik az 1700 sütőműhely összes regie költségei!*)

Dr. Matern János a legpontosabb adatszámításokkal kimutatja, hogy Bécsben központi igazgatásnál és gyártásnál, az évi megtakarítható összeg 23 millió márkára rug.

Berlin évi lisztszükséglete 1.8 millió zsák á 100 kiló. A mostani malomberendezéseknél a hozam 66%, és így 27000 tonna gabonára van szükség; Steinmetz-féle eljárásnál, ahol a hozam 94%, csak 191,000 tonna a gabona-szükséglet. Berlin fogyasztására átszámítva a

*) Verzehrungstener und Zrniswall-frage, der beste Weg für die Brot und Fleischversorgung in Wien und den Verorten.

lovait zabbal, azért az még sem látszik meg rajtuk úgy, mint az előző években s nem habozott e körülményt a lovak korának betudni.

Meglátogattam őt, s első tekintetre láttam, hogy nem a lovakban, hanem a zabban rejlik a hiba s a gazdában magában, ki most is csak úgy jár el a zab adagolásában, mint azt atyjától, meg öregatyjától látta és tanulta, t. i. meszely, illetve liter számra méri azt ki az állatoknak.

Pedig zab és zab között nagy a különbség! Igaz ugyan, hogy minden eddigi vegyelemzés azt bizonyítja, miként a rosszabb fajta ugyanazon anyagokból áll, mint a jobb; de igen nagy a különbség a keményítő lisztartalomban, amelyből a jobb fajtára sokkal több esik, míg ellenben a rosszabb sokkalta több száraz rostanyagot tartalmaz.

Természetes, hogy ily körülmények közt nem mindegy, ha az egyikből vagy másikkól mérjük ki literszámba az adagot.

Nem akarom evvel azt mondani, hogy a gyöngébb zabot egyáltalán nem lehet feletelni eredményesen lovainkkal vagy egyéb, zabtáp-lálékra szoruló házi állatainkkal! Sőt, a keményítőtartalom nagyon könnyen kiegyenlíthető oly módon, ha súly szerint mérjük azt ki, nem pedig úrmértékkel.

Erre a természetes gondolatra azonban azért nem jönnek rá gazdáink, mert a zabot nem szokás úgy, mint a búzát 80—85 kilogrammos súlyértéke szerint taksálni, hanem azt egyszerűen, a külseje után ítélve árulják a kereskedők.

Azért okzerű gazdaságban súly szerint kell a lovaknak meghatározni az adagokat, mivel semmi szín alatt sem lehet mindegy az állatoknak, ha egy hektoliter zabban 39—40 kilogramm vagy 30—31 kilogramm tápanyagot vesznek-e magukhoz. Százalék szerint a tápanyag 18—21 között váltakozik, ami pedig óriási különbség, mely okvetlen kiegyenlítésre vár, ha csak egy kissé törődünk is állatainkkal; mert teljesen ki van zárva, hogy nemtörődőség mellett meg ne lássék rajtuk a hiányos táplálkozás.

Hogy milyen legyen maga a súlyadag,

nyereség a Steinmetz-féle eljárással 5¹/₂ millió Márka!

Mindezekuán a kenyér árának tulajdonképpen félakkorának kellene lennie, emellett teljesen tisztának, ment minden penész, gombától és betegségeket előidéző parazitáktól, izletesebb volna, valamint könnyebben emészthető is és sokkal táplálóbb. Látjuk továbbá, hogy az emberiség legfontosabb tápszerre mily hihetetlenül maradi módon lesz előállítva és arra készíti a szakembereket, hogy ezen slendrián üzemberendezésekkel végre szakítsanak.

Sehol sincs oly égető nagy szükség a szövetkezésre, mint éppen a kenyérgyártásnál. Az állam ne süssön kenyeret, úgyszintén a magánfél sem, hanem minden város, minden község, és természetesen ezek kötelesek a kenyeret előállítási árban forgalomba juttatni.

Dr. D. G.

NÉPBANK RÉSZVENYTARSASÁG KOLOZSVÁRT
Deák Ferenc-utca (ezelött: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzáló és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

A legizlésesebb fényképek és nagyítások készülnek Ferenc és Társa műtermében Kolozsvár, Wesselényi-Miklós-u. 15. sz. alatt
10. Jutányos árak, pontos kiszolgálás. —1103.

azt a gazda szemére kell biznunk egyelőre, mert az még sehol megírva nincs, hogy kísérletek útján meghatározottat volna valamely kísérleti állomáson, vajjon jobb minőségű zabnak általános táperejét ki lehet-e egyenliteni ugyanoly súlyú silányabbal, azért e tekintetben nézetem szerint mérvadó mindenesetre az lehet egyelőre, hogy a zabnál a különbség a mag beltartalmára vonatkozik súlyban és csak csekély mértékben a fás részekre; azért ha a legjobb minőségű zabot vesszük zsinórmértékül, nem sokat hibázhatunk, ha valamivel, talán 5%-kal vesszünk súlyban többet a silányabból.

K. Ö.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Néhány szó az őszi keverék tereléséről. Igen tanácsos takarmányozásunkat nem egy, hanem több takarmányfajta bázisra bázisra, mert mentül változatosabb egy gazdaság takarmánytermelése, annál kevésbé van az takarmányhiánynak kitéve, mivel így valamelyik a sokféle takarmány közül minden körülmények között sikerülni fog. Ajánlatos tehát fenti indokokból is az őszi keverék vetése, amely borsónak, búkkönynek rozsszal esetleg őszi árpával való vetéséből áll. Hogy milyen búkkönyt használjunk a keverékvetésre az mindig a helyi viszonyoktól van függővé téve, mert pl. hidegebb, klimatikus és esetleg rosszabb talajviszonyok között már a közönséges búkköny vetése nem lesz biztos, míg ilyen helyen a szősös búkköny jól beválik, mert ez úgy a hideg hóhatalan teleket, valamint a rosszabb talajviszonyokat meglehetősen állja, s ha rendesen takarmányoztatik, mint első zöldtakarmányt az állatok is igen szívesen fogyasztják. Jobb, szelidebb viszonyok között természetesen a közönséges búkköny terelése sokkal célszerűbb lesz, mivel ez jobb takarmányt szolgáltat, mint a szősös búkköny. Az őszi keveréket szeptember hóban vetik rendszeren egyszeri szántásba. Vetésénél azonban igen ügyelni arra, hogy a búkkönymag mindig túlsúlyban legyen; helyes arány lesz az 1¹/₂ súlyrész búkköny, 1 súlyrész rozs vetése, mivel a búkköny az, a mely a takarmány jó minőségét szolgáltatja. Alá az istállótrágyával való trágyázás minden körülmények között kerülendő, mert különben a búkköny nitrogéngyűjtő képessége nem juthat érvényre, azaz, mivel a talaj elegendő nitrogént tartalmaz, onnan fogja ez iránti szükségletét fedezni. Ellenben kat. holdanként 20—30 kgr. szuperfoszfát és laza talajokon 50—70 kgr. kaint alkalmazása igen szembeötlő hatást eredményez, mint azt a kísérletek igazolják s ezen felül nemcsak a takarmánytermelés terméshozamát és jöminőségét fokozza, hanem a következő kalászosok terméshozamára is jó hatást fog gyakorolni. Az őszi keverék korai zöldtakarmányt szolgáltat, mert már április végén kaszálható s korán, virágzás előtt vagy a virágzás elején használva kedvező időjárás esetén július hóban még egy második kaszálást is ad.

— Szilvátaska-betegség. Igen gyakran tapasztalható a szilvánál az, hogy a gyümölcs formátlan alakot vesz fel, elalaktalanodik s mintegy korábban érettnak látszik; ez az u. n. szilvátaska-betegség, amelyet egy elődsi gomba az eoaóscus primi hoz létre s nem pedig rovarszúrás vagy a virág tökéletlen megtermékenyülése, mint azt sokan hiszik. Nevezett gomba az általa megtámadott gyümölcsben szaporodó szerveket képez, amelyeknek termékei, spórái a táska felületén is láthatók

SÁRGA KRISTÓF

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivétel divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kék- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás

Valódi késmárki

Szőnyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszőnyegek továbbá valódi **Linoleum** minden szélesség és nagyságban.

lendamaszt asztalmű 25% gyári áron alól kapható.

Hazai pokróczok, utazó- és gyapju-takarók a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottunk.

1003.

s ettől nyer az olyan kinézést, mintha már megérett volna. Ilyenformán az inficiálás bizonyos s ennek elkerülése csak a legszorgosabb utánjárassal érhető el. Legelőszőr is tanácsos az inficiált, azaz tászkás szilvákat egytől-egyig összegyűjteni és elégetni. Azonban a gomba télen át is életben marad a fiatalabb ágakban és hajtásokban, úgy, hogy a következő évek termését megint inficiálja, ha ezen a gomba által meglepett ágak szorgosan le nem tisztogattatnak. A kísérletek szerint igen ajánlható a fáknek tavasszal kevéssel a virágzás előtt 1%-os bordói lével való permetezése, amely 1 kg. rézgalic és 1 kg. égetett mésznek 50 l. való feloldása által készíthető s a gomba ellen kitűnő eredménnyel alkalmazható. Ilyen módon kell eljárunk mindaddig, míg a legcsekélyebb mérvű inficiálás is mutatkozik, ha alapos kiirtása a célunk.

+ A len elfajtásának ellensúlyozása.

A lent termelhetjük tisztán rostnyerés, rost és magnyerés s végül magnyerés céljából s természetesen minden egyes esetben azon bizonyos termelési iránynak megfelelően kell eljárunk. A tisztán rostnyerés céljából termelt lennek nálunk jelentősége egyáltalán nincs, mert ez közvetlenül a virágzás után nyüvetik, a midőn terméshozama igen csekély s éppen ezért az e célból való termelés csakis kiváló lentermelők vidékeken üzhető sikerrel. Nálunk inkább a két utóbbi termelési irány érdemel említést, a midőn ugyanis rost és magnyerés vagy pedig tisztán magnyerés a feladatunk, utóbbi a vetőmagtermelés céljából elkerülhetetlen, mivel azon eljárás, a midőn a vetőmagot a fonala és magva végett termelt len után nyerjük, felette kárhozandó dolog, mert ezen mag igen jó lehet olajütésre, de nem jó a tovább termelés üzésére, mivel még a tisztán vetőmagtermelés céljából vetett lenmaggal sem tudjuk termelésünket 3—4 évnél tovább folytatni anélkül, hogy az el ne fajtáznék s eredeti vetőmag hozatala szükségessé ne válnék, még kevésbé lehet tehát a fonalnyerésre is termelt len magjával tartani fenn a len jó minőségét. Mivel az eredeti vetőmag aránylag drága s így annyit hozatni belőle, hogy az rostnyerésre termelt len vetéséhez elég legyen, nem fizeti ki magát, a helyes eljárás az lesz, hogy az eredeti vetőmagot tisztán magtermelésre fordítjuk s ennek utántermelését használjuk fel csak a rostnyerés céljából termelt len vetésre. Mindezeket szemelött tartva, a len elfajtása nem következik be oly hamar, mint ellenkező esetben. Végül azon tapasztalati tényből kiindulva, hogy a len elfajtása rosszabb, soványabb talajnemeken gyorsabban következik be, a talaj tápanyagtartalmának fokozásával az elfajtás bekövetkeztét lassíthatjuk. A talaj tápanyagtartalmának fokozására azonban a lennél istállótrágyát használni nem lehet, mivel attól a len durva, törékeny rostúvá válik; ezért itt a műtrágyafélék használatára kell szorítkoznunk, amelyek közül a szuperfoszfáttal minden talajnememen szép eredmények érhetőek el, míg az istállótrágya csakis valamely elővetemény alá adható.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvismertetés.

Egy érdekes szőlészeti munka. „A m. k. központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelologiai intézet közleményei“ II. kötetét (1902.) volt szives megküldeni szerkesztőségünknek dr. Istvánffy Gyula igazgató úr azon alkalom-

ból, hogy egy párszor segítségére voltunk a „*fakó rothadás*“ kutatásánál helyi, szőlőhegyeinkben.

E nagyszabású s még eddig idegen nyelven is páratlanul álló művet a földmivelési miniszterium megbízásából szerkesztette s szerkeszti tovább is, a kiváló szaktudós tanár s oly világba vezeti a méjebben is kutató természetű szőlőket, hogy hiányos ismereteiket bőségesen gyarapíthatják. E könyv bevezetése s illetve ígéjéül, mottójául dr. Darányi miniszter úr következő szavait tűzte:

„Az Ampelologiai intézet feladata és hivatása, hogy a mint a tudomány fejlettebb eszközeinek segítségével végzendő — méjreható kutatásai nyomán — kiderítene sikerül, a szőlőmivelés javára és hasznára a gyakorlati alkalmazás mezejére ültesse át s ezzel módot adjon arra, hogy szőlőmivelésünk rendszere egészben a fejlődés, haladás és tökéletesedés útjára terelhető legyen.“

E munka aránylag korlátolt példányban küldetett szét, de azért, akik mégis óhajtanak megismerkedni tartalmával, a szerző közbenjárása útján eszközöltetik.

Terjedelmes nagy munka (300 s néhány lap) és különösen huszonnégy táblára terjedő kiválóan szép rajzaiban, alig tud eleget gyönyörködni a valódi szőlősz.

Éppen most jelent meg „*Tejgazdasági bakteriologia*“ című munka, svéd eredeti után, németből fordítva Szigeti Waga László m. k. tejgazdasági szakiskolai igazgató által.

A magyar szakirodalom egy nagybecsű munkával gyarapodott, mely egyrészt a tejgazdasággal gyakorlatilag foglalkozók-, továbbá tejszövetkezetek- s a tejgazdasági szakiskolák hallgatóinak kézikönyvvül szolgál; másrészt pedig a nagyközönség is — mint e téren laikus — élvezettel fogja olvasni e munkát, mely egy csodás világot tár fel szeméi előtt, egyszerű, könnyen érthető szavakkal ismertetvén meg egyik leglényegesebb közfogyasztási cikknek, a tej és tejtermékeknek apró ellenségeit a különféle baktériumokat, azoknak káros hatását s ezen mikroorganizmusoknak kipusztítására szolgáló különböző eljárásokat, szóval a szerző nem száraz tudományos stílusban tárgyalja anyagát, hanem könnyű, folyékony nyelvezettel ismerteti meg azt az olvasóval.

A könyv nagy nyolcadalokban közel 8 ivnyi tartalommal jelent meg a szerző kiadásában, ára 4 korona, megrendelhető közvetlen a kiadónál (Szigeti Waga László m. kir. tejg. szakiskolai igazgatónál Sárvar-Láncpusztán, u. p. Káld) vagy Stranz János könyvkereskedőnél Sárvaron (vasm.) és minden hazai könyvkereskedő útján.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Határidő meghosszabbítás.

Az idei őszi tenyészállat és gépkiallítások bejelentési határidejét a rendezőbizottság — egyesek kérelmére — f. hó 20-ig meghosszabbította. Ezen időn túl már semminemű bejelentés el nem fogadtatik.

A rendező bizottság.

— **Áthelyezés.** A földmivelésügyi miniszter Pókay Dezső nagyváradai állattenyésztési felügyelőt szolgálattételre a központba rendelte be s helyére a nagyváradai székhelyre Pilisy Géza eddigi kolozsvári állattenyésztési s felügyelőt rendelte ki. Azt hisszük, a legnagyobb állattenyésztési terület, a nagyváradai ezáltal továbbra is a legjobb kezekben marad.

— **A XIV. tenyészállatkiallítás és orsz. baromfikiallítás bejelentései.** A szeptemberben tartandó állatkiallítás bejelentései ékes szólan tanuskodnak arról, hogy az idei ki-

állítás mennyiség és minőség tekintetében az eddigieket fölül fogja múlni és hogy az erdélyi állattenyésztés fejlettségének és irányának hű visszatükröztetője lesz. A bejelentések még le sem záródtak és noha még több jeles állattenyésztők kilátásba helyezett bejelentése nem érkezett be, mégis már az alábbi valóban szép eredményről számolhatunk be. Az eddig beérkezett bejelentések sorrend szerint a következők:

A kiállító neve	Szarvasmarhát			
	d	Lovat	Sertést	Fulhat
Gróf Teleki arvéd, Drassó	6	—	—	—
Ugron Zoltán, Fiafalva	2	—	—	—
Teleki Mihály, Bádok	1	—	—	—
Bencédy Sándor, Héjjasfalva	2	—	—	—
Kovács Bálint, Kolozsvár	1	—	—	—
Szilágyi Gy.	3	—	—	—
Szabó Sámuel	5	—	—	—
Gr. Teleki Arthur, Tanc	3	3	—	—
Fodor Mózes, Héjjasfalva	4	—	—	—
Deési János, Kolozsvár	2	—	—	—
Gr. Teleki Géza, Gernyeszeg	16	—	11	20
Somogyi Albert, Héjjasfalva	18	—	—	—
Br. Rothenthal H.-né, Szőkef.	14	—	—	—
Gr. Wass Béla, M.-Záh	20	—	—	—
Göncy Mihály, ...	6	—	—	—
Jónás Bálint, Kolozs-Borsa	5	—	—	—
Lészay Ferenc, M.-Gorbó	8	—	—	—
Velits Zoltán, Örményes	—	2	—	—
Ifj. Fekete B., Kolozsvár	—	1	—	—
Tarsoly Zoltán, Sz.-Benedek	—	4	10	10
Gaal Gyula, M.-Kályán	—	2	—	—
Kolozsvári János, Gogán	—	2	—	—
Br. Wesselényi Béla, Zsibó	—	2	—	—
Szolga János, Sinfalva	—	4	—	—
Gr. Bély Ferenc, M.-Mehes	—	3	—	—
Br. Bánffy Albert, Válaszút	—	14	—	—
Bogdánffy Gábor, Esztény	—	1	—	—
Dr. Horváth Mik., Harasztos	—	1	—	—
Eckstein F. Lúgos	—	—	42	—
Ajtay Géza, Mező-Domb	—	—	—	28
Br. Wildburg, M.-Gorbó	—	—	—	6
Barra Mózes, Doboka	—	—	—	4
Gr. Teleky L. Gy. K.-Lóna	6	6	6	6
Fodor J.-né, Kolozsvár	—	—	1	—
Gr. Bethlen Ö., Hidalmás	—	—	8	8
Gajzágó T. M.-Fráta	1	—	5	3
Szász F., Borsa	1	—	—	—
Br. Bánffy E. Borsa	11	—	3	5
Vadas A. né, Válaszút	3	—	—	—
Gr. Bánffy Gy., Bonchida	3	—	—	20
Szathmáry I., Harangláb	—	—	8	—
Sperker Fer., Szt.-Demeter	16	—	—	—
Ifj. Br. Wesselényi M., Hadad	—	2	—	—
Gombos L., Torda	—	1	—	—
Gr. Klebelsberg B.-né, A.-Ilosva	3	—	—	—

Baromfiakat:

Tyúk:

Mészáros Anna 7, Baromfi tenyésztő Egyesület Kolozsvárt 6, Gelts Lajos 8, Mekvicska András 3, Gr. Teleky L. 15, Pisny Istvánné 15, Kolozsvári János 10, Berkes Pál 39, Vojth M. 12, Elek Gézáné 6, Brichta Károly 9, Czirmes Bálintné 50, Rácz Ödönné 12, Dankó Ist. v2, Fittler Sándorné 20, Szilágyi Ferencné 12, Fodor Mózes 3, Reccsán P. 3, Felits Erzsébet 1, Pap Lászlóné 3, Jékely Károlyné 2, Koschuba Lajos 6, Gr. Teleky L. Gyula 41, Bodó Ferencné 3, Kocsis Jánosné 3, összesen 282 darab.

Lúd:

Baromfitenyésztő Egyesület Kolozsvárt 3, Mekvicska András 3, Pisny Istvánné 6, Gráf

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER BUDAPEST, VI., Jász-utca 7. szám.

Tejszövetkezeti berendezések

kézi erő- és gőzhajtásra, úgyszintén mindennemű tejgazdasági gépek és eszközök a legjobb kivitelben és legjutányosabban szállítva

Teavajat határtalan mennyiségben veszünk.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

János 2, Dobos László 2, Gr. Teleky Arthur 6, Fittler Sándorné 30, Gr. Teleky L. Gyula 15, Marosán Péter 11, összesen 78 darab.

Kacsa:

Baromfitenyésztő Egyesület 3, Mekvicska András 3, Németh L. ué 30, Gr. Teleky Arvéd 50, Czirmes Bálintné 50, Gr. Teleky Arthur 6, Fodor Mózes 3, Balázs Anna 3, Nagy Emma 3, Losonczi N. 3, Bodnár Erzsébet 3, Jékey Károlyné 2, Gr. Teleky L. Gyula 15, összesen 174 darab.

Pulyka:

Pisny Istvánné 3, Almásy Istvánné 25, Czirmes Bálintné 6, Szilágyi Ferenczné 20, Br. Bánffy Ernő 9, összesen 63 darab.

Galamb:

Fekt Ferenc 6, Ferencyi J. 4, Cseh P. Sándor 14, Losonczy Albert 4, Ecsedy Gyuláné 6, Gurát Béla 16, Ritt Ede 6, Bodó Ferenczné 6, Kocsis B. 2, Virág B. 32, összesen 96 darab.

— **Felhívás.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet a folyó évi októberre egy gyümölcs és termény kiállítás rendezését vette tervbe. E kiállítás célja főképen az értékesítés előmozdítása lenne. E célból minden kiállító egyszersmint az általa termelt mennyiséget is bejelenteni, az Egylet pedig gondoskodna arról, hogy úgy a fogyasztó, mint a közvetítő kereskedő közönség a kiállításra meghívassék, sőt a termelő és fogyasztó közötti közvetítésre maga a rendezőség is vállalkozni jog. Felkérjük ennél fogva hazarésziünk azon gyümölcstermelő gazdáit, kik a kiállításon részt venni óhajtanak, hogy egyletünk tájékoztatása céljából e hó végéig részvételi szándékokat hozzánk egy levelező lapon bejelenteni sziveskedjenek. Költséget a kiállítás a bejelentőknek alig fog okozni. Az Erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala.

— **Hivatásának áldozata.** Julius elején történt, hogy Szokáll Gyula dr., a budapesti állatorvosi főiskola tudós magántanára egy lépfenében elhullott ló boncolása közben inficiálta magát. A szerencsétlenül járt tanárt néhány nappal később megoperálták, ami úgy látszott, sikeres volt. Szokáll Gyula dr. látszólagos gyógyulása után elúszott Magyar-Régenbe. Ott azonban a vérmérgezés újra ágyba döntötte s kioltotta életét a kérlelhetetlen halál. Szokáll Gyula dr. m. kir. állatorvos, állatorvosi főiskolai magántanár 31 éves, nagyon törekvő képzett szakközeg volt. Nagy veszteség érte elhunytával az állatorvosi főiskolát és az állatorvosi kart, kik felejtethetetlen barátság haláláról külön gyászjelentést is adtak ki.

— **A kiállítás tárgysorsjátéka.** A szeptember hó 5, 6, 7. és 8-án Kolozsváron tartandó mezőgazdasági kiállításon egy tárgysorsjáték lesz rendezve és a rendezőbizottság elhatározta, miszerint minden belépőjegy mellé egy sorsjegyet ingyen ad. A mezőgazdasági kiállítás jellegét őrzik magok a tárgyak is, amenyiben kizárólag a gazdák és gazdasszonyok szükségleteiben előforduló eszközök és tárgyak lettek részint adományozva, részint beszerelve.

Adományozók névsorát az alábbiakban adjuk:

Kühne Ede mezőgazd. gépgyáros Mosony.

1 darab acéleke . . . 66 K. értékben.

1 „ repavágó . . . 40 K. értékben.

Hoffherr és Schranz gépgyáros Budapest.

1 db. szecskavágó „JÉ” 78 K. értékben.

Mayfarth Ph. gépgyáros Bécs.

1 darab szőlőprés . . . 98 K. értékben.

Fuchs és Schlichter tejjgazd. gépgyáros Budapest.

3 drh. fejvédő

és 2 tejeskanna (körülbelül) . . . . . 50 K. értékben.

Röck István gépgyáros Budapest

1 drb. szőlőzúzó . . . 80 K. értékben.

Kalmár Zs. rostagyáros H.-M.-Vásárhely.

1 darab szélrostát

(körülbelül . . . . . 70 K. értékben.

— **Elvi jelentőségű határozatok.** 1. Birtothatar megjelölésére szolgáló karóknak kidobálása miatt s felmérési költség megtérítése iránt indított ügy elbírálása a közigazgatási hatóság jogkörébe tartozik (364/903 m. sz.) 2. Száritott vérből készített borderítő por a forgalomba hozandó bornál nem használható fel. Ily anyag elkobzandó. Ha mesterséges bor eladásánál az eladó a vevőtől foglalót fogad el, a forgalomba hozatal megtörténtnek tekintendő. (5396/1902. B. m. sz.) 3. gazdasági célból létesített komp fentartásához haszonarányban való hozzájárulás vámszedést nem képez, s a hozzájárulás elfogadása vámkifogásnak nem minősíthető. (26069/1903 K. m. sz.) 4. Aszálykár (tartós szárazság) címén adóelengedés a rétekre és legelőkre nem igényelhető. (12498/902. Köz. 6.) A minisztertanács egy konkrét esetből kifolyólag kimondotta: Falopás esetében, midőn kétséget kizáró módon meg nem állapítható, hogy már földolgozott fának vagy pedig élőfának lopásáról van szó, az eljárása kir. bíróság hatáskörébe tartozik. — Olyan esetben, midőn a cseléd a gazdája által vizsztatott értékpapírjainak kiadását kéri, az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. — Hagyatéki ügyben létrejött egyezés gyámhatósági jóváhagyás nyilatkozata után van jogositva határozni. — Abban a kérdésben, hogy egy városnak, mely közterülete használtassék valamely különleges üzleti, vagy forgalmi célra, nem a városi tanács, hanem első sorban a város képviselőtestülete van hivatva határozni.

— **A Magyar Védő-Egyesület,** A hazai ipari- és mezőgazdasági termelés és a hazai munka és nemzeti kereskedelem védelme és ezúton való nemzeti irányú fejlesztésére működését megkezdte. Ebből a célból fölker minden ipari és mezőgazdasági termelőt, azok szövetkezeteit és testületeit, minden iparost és gazdát, akik az általuk előállított cikkeknek nagyobb forgalmát és kelendőségét óhajtják, hogy nála jelentsék be, milyen cikkeket milyen mennyiségben óhajtanak az egyesület Országos Áruforgalmi Központja által elhelyeztetni. Fölker minden kereskedőt és különösen a nagyobb fogyasztókat, intézeteket, testületeket, gyárakat stbi, akik hazai cikkekből hajlandók szükségletüket fedezni, hogy szándékukat, a kereslet tárgyát és az évi szükséglet mennyiségét jelentsék be. Azokat a termelőket és termelőszövetkezeteket pedig, akik burgonyát, paradicsomot, görög- és sárgadinnyét, szőlőt, barackot, körtét, almát, szilvát, szilva-izt (lekvárt), diót, vaját, tojást, baromfit, stb. akár kisebb, akár nagyobb mennyiségekben külföldre való szállítás céljára már is eladni akarnak, ha az egyesülethez fordulnak, oly kivála külföldi cégekkel hozhatja összekötésbe, melyek e cikkeket itthon veszik át.

— **Komlós hírek.** A segesvári komlószo-
vetkezet e hó 8-án tartott választmányi gyűlésén véglegesen megállapította az idei országos segesvári komlókiallítás tervét. A kiállítás szeptember 17-én nyílik meg, akkor, amidőn az új vásárcsarnokot is meg fogják hivatalosan nyitni. A két holdas komlóterülettel bírók részére 1 arany, 2 ezüst, 4 bronz érmet s 8 kiállítási oklevelet tűztek ki versenydíjjal, a kistermelők részére 19 pénzdíjat állapítottak meg a legjobb komlók részére. Bírálól 2 jeles komlótermelő, 2 erdélyrészi sörgyáros s a szaktanár kértettek fel. A bírálat értékszámok alapján történik s a komlómintákon különböző jelzés nem lesz: tehát szakbírálat lesz. Ha komlótermesztési segédesszközök is állítanak ki: azok is kaphatnak elismerő oklevelet. Az idei komlóértékesítés szempontjából határozott, hogy Segesvárt, az új vásárcsarnokba minden hét esütörtökön tartanak komlótársat s ezekre ez évben különösen is meghívják a hazai sörgyárosokat. Külföldről szerzett pontos piaci jelentések nyomán hetenként egyszer

(hazai adatokkal kiegészítve) vásári jelentéseket fog tagjainak szétküldözni: de úgy sörgyárosoknak, mint kereskedőknek szívesen jár kezére komlóbeszerzéseknél.

— **A nagykovácsmezői komlótermelők** szövetkezete Teutsch Baptist János kereskedőnek megbízást adott, hogy ő külföldön ezen szövetkezetet képviselje és a komlótermelők érdekeit az idej termésre vonatkozólag előmozdítsa és az eladás iránt tájékoztást szerezzen. Teutsch, mint értesülők, előbb Csehország nevezetesebb komlótelepeit, azután Németországot utazza be. A vármegye főispánja, mint a szövetkezet elnöke, részére magyar, német és francia nyelvű megbízólevelet állított ki és adott át.

— **A magyar föld eladósodása.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter megbízta Bernát Istvánt, a Magyar Gazdaszövetség igazgatóját, ki e téren már esztendőnk óta vizsgálódásokat folytatott, hogy tekintettel a magyar föld fokozódó eladósodására, tegye részletes tanulmány tárgyává ezt a kérdést és tegyen javaslatokat, mik volnának ebben az irányban az életbeléptetendő intézkedések.

— **Osztrák gazdák a külön vámterület mellett.** Az Osztrák Gazdasági Egyesületek Szövetkezete f. hó 9-iki gyűlésén elhatározta, hogy feliratot intéz az osztrák kormányhoz, amelyben ki fogja fejteni, hogy a viszonyok legújabb alakulásánál fogva legcélszerűbb volna, ha Ausztria gazdaságilag teljesen különválék Magyarországtól és ha az osztrák kormány hozzálátna az osztrák autonóm vámtarifa életbeléptetéséhez. Az ausztriai mezőgazdasági szövetkezetek általános szövetsége a következő határozatot hozta: „Tekintettel arra, hogy Ausztria és Magyarország egymástól különböző mezőgazdasági termelő ország és Ausztria nem képes Magyarország tultermelésével eredményesen versenyezni; tekintettel továbbá arra, hogy valamennyi nyugoteurópai állam agrárvámokkal iparkodik védelmezni, amelyek különösen Magyarország ellen irányulnak, azonban a vámközösség következtében Ausztriát is sújtják s a hatalmas védvamos mozgalom Ausztriának nemcsak még megmaradt mezőgazdasági kivitelét Nyugat felé veszélyezteti, hanem még a belföldi piacon is tönkrevéssel fenyegeti; tekintettel arra is, hogy a gazdasági közönség Ausztriai mérhetetlen terheket ró, amelyek egyoldalú gazdasági rendszabályok következtében évről-évre szaporodnak, úgy hogy az osztrák mezőgazdák végre is belátták, hogy az osztrák mezőgazdaság még védvámokkal sem küzdheti le a külföldi agrárvámsort, amíg Magyarországnak sokkal nagyobb mezőgazdasági behozatalát közbülső vámmal nem teszi lehetővé s tekintettel végre, hogy az osztrák ipar is arra a meggyőződésre jutott, hogy a gazdasági különválás nélkül nem boldogulhat és hogy Magyarország maga is a fogyasztási cikkek egynemelyikére nézve már létesítette az Ausztriától való vámönálóságot: az osztrák mezőgazdasági szövetkezetek országos szövetsége *siürgösen szükségesnek tartja a külön osztrák vámterület létesítését és a Magyarországtól való teljes gazdasági különválást, felhívja tehát az illetékes testületeket az önálló osztrák vámtarifa kidolgozására.*“

— **Peť (porcellán-email-festék) mosható, porcellánszerű fal-mázolat.** Tejjgazdaságokban, sajt- és vajkészítő helyiségekben, folyókák, fürdőszobákban, klotzetekben stb. már régen sülyt fektetnek oly falfelületekre, a melyek egyszerű módon tisztántarthatók és ezáltal por, piszok, penész, zsírfoltok eltávolítását teszik lehetővé. — Amint szakkörök kivétel nélkül kedvező ítéletei igazolják, ezen követelményeknek a Lutz-féle Peť (Porcellán-email-festék) felel meg legjobban, mivel ezen festékekkel porcellánszerűen kemény, sima és tartós mázolat nyerünk, a mely mindenkor a legeszkélyebb káros befolyás nélkül vízzel megmosható. Egy ily Peť-mázolat a közönséges olajfestéket úgy a könnyű tisztíthatóság, valamint tartósság és szép külső tekintetében jóval felülmúlja és sehol sem szabadda hiányoznia, a hol mosható felületeket nyerni óhajtanak. Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi féktékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. (1036. I.)

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Eladó vagy haszonbérbe adó birtok.

Gróf Triangi Assentióné szül. Nagy Irma urnőnek Kolozsmegyében a sztánai vasuti állomástól egy órányira eső Kis-Petri községben és határán levő mintegy 20 hold belsőségből 470 hold szántóból, kaszálóból és legelőből és 139 hold erdőből álló tagosított birtoka a hozzá tartozó Nyércze községi 100 hold erdővel együtt örök áron eladó, esetleg 1905. év április hó 24-ik napjától kezdve hosszabb időre haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni lehet Molnár Sándor ügyvéd irodájából Kolozsvárt, Monostori-út 12. szám.

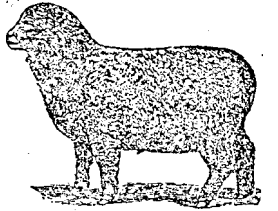
1191

Egy 34 éves nős, keresztény tiszartói állást keres január elsejére, esetleg hamarabb. 16 évi nagybirtonkon szerzett prakszisa van, beszél magyarul, oláhul, tótul és keveset németül és cigányul; a gazdaság minden ágában jártas, különösen az állattenyésztésben, jelenleg kezelő-tiszartói állása van. Czim: „önfeláldozó gazda” alatt megtudható. (1193.)

Szántartói vagy ispani állást keres egy földmives iskolát végzett, 7 évi gyakorlatot bíró **gazdatiszt**. Gyakorlatát kisebb-nagyobb gazdaságokban szerezte. 35 éves, nős ember. Czime: Firtos Mózes, Magyar-Régen 1194.

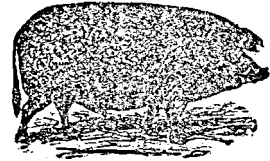
Báró Kemény József M.-Némethii gazdaságában u. p. Déva, eladó

85 darab félvér fries juhnyáj,

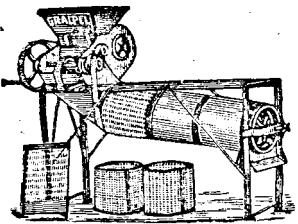
igen szép tiszta vérű

Berkshire kan malacok;

őszi búza vetőmag, s egy egy évig használt kis óriás daráló.

1192

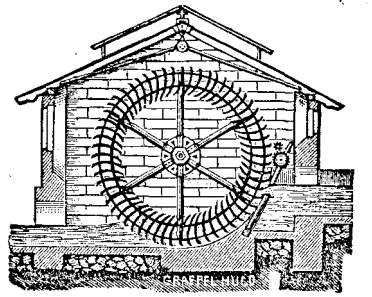

1066. II.

GRAEPEL HUGÓ gépgyáros

V., Váci-út 40-46. BUDAPEST.

Ajánl: malomberendezéseket, vízi kerekeket, turbinákat, olajmalmokat, köles- és árpagyöngy gyári berendezéseket. Gabonatisztítókat, konkolyválasztó gépeket minden célra.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséménykötvények

A komáromi m. kir. földmives iskolát folyó év szept. hó elsején több növendék végzi, kik részben katonai kötelezettségüknek is eleget tettek s részint mint altisztek kerültek ki. A gazdaság minden ágában jól képzett egyszerű földmivesek, gazdai vagy munkavezetői

állást keresnek.

Megkeresések a javadalmazás megjelölésével az iskola Igazgatóságához intézendők. 1189

Csemegeezőő eladás.

Alulírott szövetkezet közhírré teszi, hogy a kecskeméti—fűlőp-szállási helyi érdekű vasútvonal „Helvétia” állomás mellett lévő szőlőtelepén cirka 400 mm. 2/3 részben piros, 1/3 részben fehér Chaselás és 50—60 mm. legfinomabb szagos- és csemegeezőő termésének eladását határozta el. A venni szándékozók személyesen a helyszínén vagy levél útján a telep intézőségénél az eladási feltételeket megtudhatják.

1190

Első Kecskeméti Szőlő és Gyümölcsstermelő Szövetkezet.
Vasútállomás: Helvétia. Posta: Kecskemét-Helvétia.

Birtokok eladók!

Vas megyében 4000 holdas mintabirtok nagyértékű élő és holt felszereléssel, emeletes úri kastélyal, mindenestől 850.000 frt. — Baranyában 2250 hold, gyorsvonatu megállóhelytől 25 perc, 4 órányira a fővárosához két úri kastélyal, felszereléssel együtt 280.000 frt. — Zalában 1050 holdas ritka szép belsőségű biró és jó talaju birtok. — Nyitra megyében, a termékeny Nyitra völgyben 3000 hold 800.000 frt. — Győr vidékén a főváros közelében első rendű talaju birtok, a földek nyomában az urilak mellett helyben vasut, csinos urilakkal és kitünő karbani gazdasági épületekkel mindenestől 65.000 frt. — Pest megyében 185 hold 40.000 frt. — Fehérmegyében 210 hold, hol-

danként 200 frt, mindkettőnél vasut helyben. — Pozsonymegyében 210 hold 38.000 frt. — Zemplénben 2350 hold 120.000 frt. — Érsekújvár közelében 106 hold 28.000 frt. — Hont megyében vasútállomás 100 hold 18.000 frt. — Kassa városa közvetlen közelében primissima 950 holdas birtok, a vidéken a legjobb birtokok közé tartozik. — A főváros mellett 450 hold vasut helyben 100.000 frt. — Trencsénmegyében a vágvölgyben 400 hold 90.000 frt. Kisebb és nagyobb birtokok, vagy bérletek az intézetnél mindig megtudhatók: 1148. II.

„La Confidentia” intézet

hatóságilag engedélyezve alapított 1877.

Budapest, VII., Garai-tér 14. (Válaszbélyeg.)

Egy levelező lapon kérjen mutatványszámot a

„Baromfitenyésztés”

című képes hetilapból.

E szakfolyóirat felülé a gazdasági és sportbaromfi-, éneklő és diszmadár-, galamb- és házinyúl-tenyésztési kérdéseket.

A baromfitenyésztés minden ágáról közölt nagyszámú cikkeiket mindig a legjelesebb tenyésztők írják. A lap hetenként 16 oldal terjedelemmel jelenik meg s az ország minden részében el van terjedve.

Szerkesztő: Iireblayné Dedinszky Adél.

1149.

Előfizetési ára: egész évre 8 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Csömöri-út 5.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségén felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

Ispáni állás betöltendő október elsőjére. Csakis teljesen megbízható, erélyes igen értelmes, szorgalmas, a románnyelvet bíró egyének küldjék be bizonyítványaik másolatát. Javadalmazás: 600 koron évenkénti 120 korona emelkedés-el 1200 koronáig és conventio. Csiktapolczai László gazdasága. Lapusnyok, u. p. Hunyad-Dobra. 1184

„Gazdatiszt okleveles, keresztény, 29 éves, nős, a mezőgazdaság minden ágában jártas, valamint a gazdasági szeszgyári vezetési, marhabizalást, gazdasági és szeszgyári könyvelést teljeseen érti s jó bizonyítványokkal rendelkezik, megfelelő állást keres. Czim: Mártonffy Emánuel, Kraszna, Szilágy megye. 1185

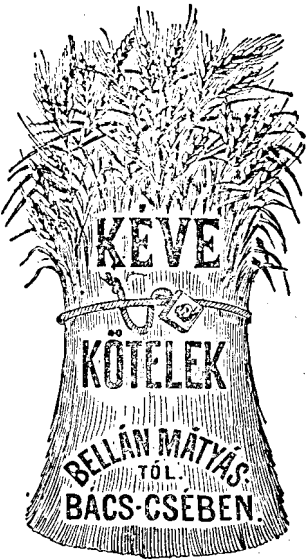
CIMBALOM részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld Varga Pál cimbalomgyártó. Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-hamarabb megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. VARGA PÁL cimbalomgyártó. 1182

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére alánljuk Bauer B. Gyula céget Budapest, VIII. kerepesi-út 73., ki levélbeli megkeresésekre mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1046.

BÉLHURUT kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a bolt nem kapható, oda 5 füvetet Bkoro-náért bérmentve küld. 1056
CORNIDES K. Felka (Szepes megye), Erdőgyémölcsök földbőlőző telepe.

Óriási megtakarítás!

78%-kal olcsóbb, mint a manillazsineg 85% kal olcsóbb, mint a zsupszalmakötél és 97%-kal olcsóbb, mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számításokkal bizonyítok — Mintákkal és prospectussal készséggel szolgálók.

Mindenemű gazdasági kötélárak, zsakok és ponyvák szintén a legjutányosabb árakon. 1167

B. Bak Lajos

Ó esász. és kir. Felső Klotild főhercegnő udvari szálítója és az aranykoronás kereszt bírtokosa.

műbútor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt. Alapított 1869-ben. 1039.

SIMONFFY ISTVÁN

mezőgazdasági géppárra, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, Kültorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségcsámítás bérmentve küldetik. 1038

Saját készítményü mindennemű gazdasági

ZSÁK

és vízhatlan KAZALTAKARÓ PONYVA

a legolcsóbb gyári áron kapható a 1156

FISCHER-féle zsák- és ponyvaárúházban BUDAPEST, Nádor-utca 31—33.

PONYVA KÖLCSÖNZŐ INTÉZET.

DUNKY FIVÉREK

— os. és kir. udvari —

Fényképészek,

Mátyás király-tér 10. Gr. Wass házában levő

fényképészeti műtermeket

megnagyobbítva újonnan építették és a kor minden igényeit kielégítőn fényesen berendezték s kérik a n. é. közönség további pártfogását.

1127.

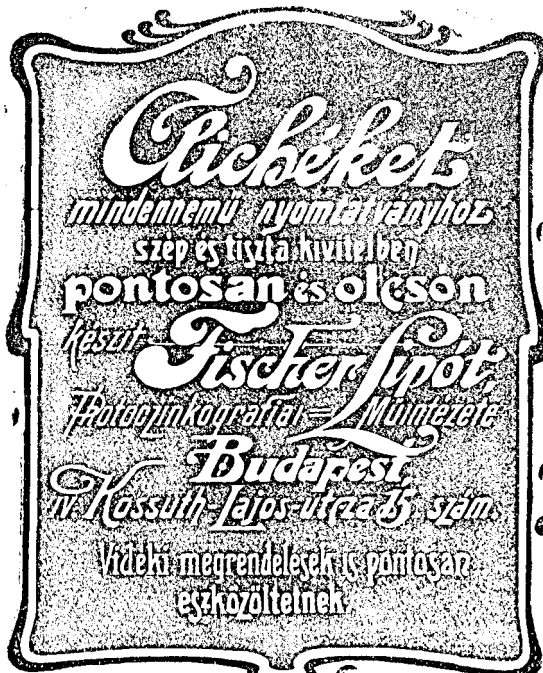
Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.

brassói gyarából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők. Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadjuk. 1032.

1011.

HIRMANN FERENCZ rézárugyár

Budapest, VII., Csányi-utca 9.

Készít kifogástalan szerkezetű toló és körforgó bor-szivattyúkat, bor és sörsapokat, szabadalmazott pontosan adagoló szénkeneg fecskendőket, mindenféle szerkezetű permetező alkatrészt, legnyomású sörkimerő készüléket és sörszivattyút, hordozárakat, valamint a pincegazdászathoz szükséges legelő összes rézalkatrészeket, ugyancsak mindenféle olatvényeket stb.

Alapítva 1860. 1118.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával . . . . . 400.000— K.
Alapítványok . . . . . 1268.120— K.
Tartalékok . . . . . 190.400/30 K.

Összesen 1,858.520/30 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelősegtől egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

az igazgatóság.

HERMANN E.

Varrógép és kerékpár nagy raktára Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Újonnan berendezett mechanikai műhelyben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközölteik.

VARRÓGÉPEK!

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karikahajós 65—80 forintig. Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Howe C. Wheeler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumi 2 frt. 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 frt. 50 krtól 5 forintig. Kerékpár acétillen lámpa 2 frt. 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért. 1109

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kiténtetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugyancsak kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez

gépfonatait, disz-kerítéseit és diszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és élelcamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, koks, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok). 1108.

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja :

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítatott 1847.

Brauswetter János
Szegeden Cs. és kir. kiválólagosan szak. chronometer- és művés. felkutatója a remontoir ingáirának.
stb. stb.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszköztetnek.

1164

Bajor I.
angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Miklós-ú. és Mátyás király-
tér sarok, Himiz-ház, bejárat Wesse-
lényi-ú felől — a legjobb minták
szerint és legjobb szövetekből főd-
kivül jótányosan vállalatunk utca
és díszöltönyök, valamint
sport, vadász és
gazdasági ruhák!

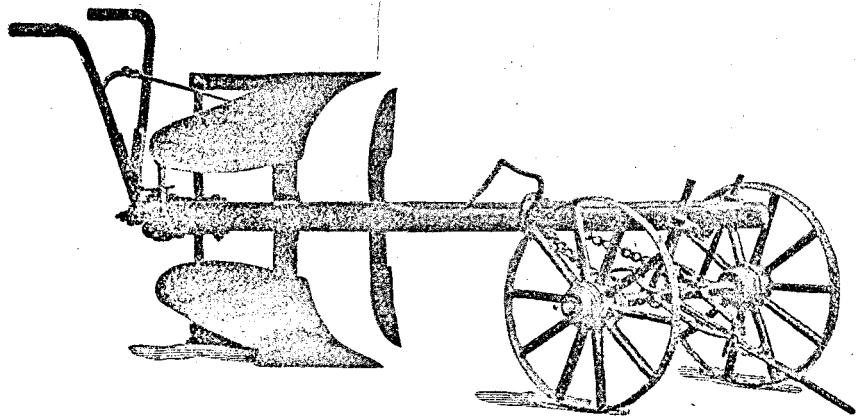
1120

A nagyszebeni Limbek Rezső gazdasági gépműhelyében szerkesztett és gyártott
Limbek-féle szabadalmazott hegyi váltó-éke,

mely számos nagyobb gazdaságok közül Gróf Teleki László szedinkai uradalmában is nagyon jó sikerrel kötött agyagos földben kipróbáltatott és hol már több működésben van, minden gazdaságnak legforróbban ajánlhatók.

Egy eke ára 40 korona.

Kapható:

Limbek Rezsőnél,

Ló-tér 7. sz.

és

Jickéli F. Károly

vaskereskedőnél

Nagy-Szeben.

1187

Restitutions
Kwizda féle
Kwizda féle Restitutionsfluid
Fluid

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 üveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- és utóerősítő, liczamoknál, inak merevségénél stb., az idomlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyógyszerárában és gyógylúkereskedésében. Főraktár: Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

1014. II

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; házi, nyilvános, mezőgazdasági és ipari célokra

Legjobb gummi- és kender-tömlők.

1128 Mindentféle csövek, csapok stb.

legújabb javított rendszerű tízedes futósúlyú és hídmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Bctéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

W. GARVENS, Wien,

I., Wallfischgasse 14. sz.
Schwarzenbergstrasse 6.

Ullmann Ferencz Czim- és Czimerfestő.
Egyedüli erdélyrészi

Diszító műterme, Horgany- és Ércz-czimtábla Öntődéje.

Kolozsvárt, Rákóczi-ut 14. sz. Telefon 471. sz

Készít mindennemű horgany és érczöntésű felirat-táblákat, u. m. községjelző, útjelző, tilalmi és egyes ajtó felirati táblákat a legjobb anyagból és kivitelben; valamint elvállal és készít: fogadtatások diszítéseit, egyleti, templomi és diszlobogókat bármily kivitelben, ugyszintén diszítési tárgyak, lobo-gók, czimerek stbik kölcsön is adatnak.

Viléki rendelések azonnal intéztetnek. 1162